

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Zbigniew Korzeniowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania A.T.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie

o wysokość emerytury policyjnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 8 maja 2025 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 31 maja 2022 r., sygn. akt III AUa 17/22,

I. oddala skargę kasacyjną,

II. zasądza od pozwanego Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie na rzecz A.T. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym z odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.

Halina Kiriło Romualda Spyt Zbigniew Korzeniowski

[M.D.]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 31 maja 2022 r. oddalił apelację pozwanego Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 29 listopada 2021 r., który zmienił decyzję pozwanego z 25 sierpnia 2017 r. i ustalił A.T. prawo do emerytury policyjnej w wysokości ustalonej przed 1 października 2017 r.

A.T. rozpoczął służbę 10 kwietnia 1985 r. w Milicji Obywatelskiej i zakończył w Policji w 2017 r. Przyznano mu emeryturę w wysokości 75% podstawy w kwocie 5.775,95 zł. W związku z ustawą z 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...) pozwany otrzymał informację z Instytutu Pamięci Narodowej o przebiegu służby A.T. i ponownie ustalił mu emeryturę od 1 października 2017 r. na kwotę 2.069,02 zł.

Sąd Okręgowy stwierdził brak dowodów na pełnienie przez odwołującego służby na rzecz totalitarnego państwa. Pełniąc służbę jako funkcjonariusz Wydziału II Łączności Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w L. nie zajmował się zwalczaniem opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, nie godził w prawa i wolności obywatelskie. Brak było zatem przesłanek do redukcji wysokości emerytury, gdyż pozwany nie wykazał, aby powołujący się pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa (art. 13b ustawy, uchwała Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r., III UZP 1/20). Okres służby określony jako służba na rzecz totalitarnego państwa wynosił zaledwie 9 miesięcy w porównaniu do ponad 27 lat służby w demokratycznym państwie.

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu oddalenia apelacji pozwanego podkreślił, że decyzją z dnia 13 maja 2017 r. przyznano A.T. prawo do emerytury policyjnej od dnia 11 kwietnia 2017 r. Do ustalenia emerytury przyjęto okres wysługi wynoszący 31 lat, 3 miesiące i 2 dni (w tym 9 miesięcy służby na rzecz totalitarnego państwa, zaś 31 lat, 3 miesiące i 1 dzień w Policji). Ustalona emerytura z tytułu wysługi lat wyniosła 75 % podstawy wymiaru.

Emerytura A.T. uwzględniająca wysługę niestanowiącą służby na rzecz totalitarnego państwa, tj. z pominięciem okresu od 16 kwietnia 1989 r. do 15 stycznia 1990 r. dalej wynosi 75% podstawy wymiaru.

Sąd Apelacyjny podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, że informacja o przebiegu służby odwołującego się, przedstawiona przez Instytut Pamięci Narodowej - Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, nie jest dla sądu powszechnego prowadzącego sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych wiążąca, i że kontrola zaskarżonych decyzji organów rentowych polega przede wszystkim na możliwości przeprowadzenia niczym nieograniczonego postępowania dowodowego w zakresie faktów stanowiących podstawę ich wydania.

Jednak ocena Sądu Okręgowego w zakresie negującym fakt pełnienia przez A.T. służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, w okresie wynikającym z zaświadczenia Instytutu Pamięci Narodowej, jest błędna i stanowi naruszenie wymienionego przepisu.

Ustawą zmieniającą z 16 grudnia 2016 r. wprowadzono do ustawy zaopatrzeniowej art. 13b, zgodnie z którym za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. w wymienionych w tym przepisie cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach, w tym w jednostce, w której pełnił służbę A.T. w okresie od dnia 16 kwietnia 1989 r. do dnia 15 stycznia 1990 r. W świetle zatem art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej, dla uznania, że mamy do czynienia ze służbą na rzecz totalitarnego państwa, nie ma znaczenia, na czym polegała służba w jednostkach i formacjach tam wymienionych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wobec niebudzącej wątpliwości treści powołanego przepisu, nie ma uzasadnienia dla poszukiwania znaczenia użytych w nim sformułowań z zastosowaniem innych niż literalna, metod wykładni. Taki też wniosek wynika z uzasadnienia projektu do ustawy nowelizującej.

Ustawodawca w art. 13b zawarł definicję legalną pojęcia „służby na rzecz totalitarnego państwa” jednoznacznie uznając za takową służbę w instytucjach i formacjach enumeratywnie wymienionych w tym przepisie, nie czyniąc rozróżnienia z uwagi na zajmowane stanowiska, funkcje, zadania, czy wykonywane czynności. Ustawodawca nie uzależnił też objęcia funkcjonariusza procedurą ponownego przeliczenia świadczenia, w związku z pełnieniem przez niego na rzecz państwa totalitarnego, od wykonywania czynności polegających na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do

życia, wolności i bezpieczeństwa. Dyspozycja w/w przepisu dla przesądzenia faktu pełnienia służby na rzecz państwa totalitarnego wymaga wyłącznie wykazania pełnienia służby w cywilnych i wojskowych formacjach i instytucjach oraz w okresach w nim wymienionych.

Sama przynależność służbowa do struktur organów bezpieczeństwa państwa i wykonywanie zadań, chociażby o charakterze pomocniczym (w tym obsługi administracyjno-biurowej), w ramach służby w organach wymienionych w art. 13b, została przez ustawodawcę zakwalifikowana wprost, jako służba na rzecz państwa totalitarnego.

Sąd Apelacyjny nie podzielił argumentacji negującej lub marginalizującej udział funkcjonariuszy, nawet tych, którzy pełnili funkcje pomocnicze, lub techniczne, nie prowadzących np. bezpośredniej działalności wywiadowczej czy kontrwywiadowczej, w realizowaniu zadań przynależnych organom bezpieczeństwa państwa.

Działania organów bezpieczeństwa państwa miały charakter systemowy. Czynności poszczególnych funkcjonariuszy, łącznie tworzyły opresyjny system, w którym dopuszczano się czynów naruszających podstawowe, przynależne ludziom, w tym współobywatelom, prawa i wolności, również czynów zbrodniczych. Z tych też powodów ustalanie indywidualnej odpowiedzialności i pojedynczych czynów konkretnych funkcjonariuszy, niewątpliwie sprzeczne z intencją ustawodawcy, jest nieuzasadnione, gdyż dopiero suma poszczególnych działań funkcjonariuszy tworzyła system uznany powszechnie i bezspornie za bezprawny.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny podzielił zarzut apelacji naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego poprzez nieuprawnione przyjęcie, że odwołujący się nie pełnił służby na rzecz państwa totalitarnego, o której mowa w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, pomimo pozostawania w spornym okresie w służbie w jednostkach wymienionych w art. 13b ustawy zaopatrzeniowej oraz wykonywania z zaangażowaniem czynności przynależnych do powierzonego zakresu obowiązków, niezbędnych dla funkcjonowania służby bezpieczeństwa PRL.

Zauważył jednak, iż zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej emerytura policyjna przysługuje funkcjonariuszowi zwolnionemu ze służby, który w dniu zwolnienia posiada 15 lat służby w Policji (...).

W świetle tej podstawowej regulacji dotyczącej zasad nabywania emerytury policyjnej Sąd wskazał, że A.T. (pomijając okres służby zakwalifikowanej jako służba na rzecz totalitarnego państwa - art. 13b ustawy zaopatrzeniowej) posiada ponad piętnastoletnią wysługę mundurową. Oznacza, to że podstawowego przywileju emerytalnego polegającego na możliwości przejścia na emeryturę po 15 latach służby ze świadczeniem wynoszącym co najmniej 40% podstawy jego wymiaru odwołujący się nie nabył z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, lecz z tytułu służby w innych jednostkach, nie objętych dyspozycją art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Emerytura obliczona z uwzględnieniem tej wysługi stanowi 75% podstawy wymiaru.

Jednocześnie przepis art. 15c ust. 1-3 ustawy zaopatrzeniowej stanowi, że w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa wysokość emerytury obliczana jest na zasadach wskazanych w tym przepisie, czyli przyjmuje się 0 % podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, 2,6% za każdy rok służby lub okresów równorzędnych (art. 15 ust. 1), zaś wysokość emerytury nie może być wyższa od przeciętnej emerytury wypłacanej przez ZUS (art. 15c ust. 3). Przepis art. 15 ust. 1-3a ustawy stosuje się odpowiednio. Zważywszy na fakt posiadania przez odwołującego się, z pominięciem okresu służby na rzecz totalitarnego państwa, ponad 15 letniego okresu wysługi, Sąd zwrócił uwagę na niespójność systemową przepisów ustawy z 8 lutego 1994 r. po nowelizacji ustawą z 2016 r., jak również sprzeczność niektórych jej unormowań z deklarowanym celem, którym jest pozbawienie przywilejów emerytalnych funkcjonariuszy policji, którzy nabyli je z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa.

Sąd Apelacyjny stwierdził niespójność nowej regulacji, gdyż z jednej strony przepis art. 12 ustawy zaopatrzeniowej gwarantuje funkcjonariuszowi pełniącemu służbę już tylko po 1990 r. oraz posiadającemu wysługę mundurową przed podjęciem służby w strukturach SB, emeryturę po 15 latach służby w wysokości określonej w art. 15 ust. 1, z drugiej zaś przepis art. 15c ust. 3 stanowi, że emerytura osoby pełniącej służbę na rzecz totalitarnego państwa nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłacanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Z literalnego brzmienia tego przepisu wynika, że należy zastosować powyższy mechanizm obniżający świadczenie do każdego funkcjonariusza, także takiego,

który nie nabył podstawowego przywileju emerytalnego wskazanego w ww. art. 12 z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa. Oznaczałoby to, że krótki, nie wpływający na spełnienie przesłanek do nabycia prawa do emerytury okres służby na rzecz totalitarnego państwa uzasadnia zastosowanie w/w mechanizmu. Wykładnia językowa tego przepisu stoi jednak w rażącej sprzeczności zarówno z celem ustawy którym jest obniżenie świadczeń tym, którzy nabyli przywilej emerytalny z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa jak i z kategorycznym brzmieniem gwarancyjnych przepisów art. 12, 15 ust. 1 jak również 15c ust. 1, który odsyła do stosowania art. 15 ust. 1 ustawy. Mechanizm określony w art. 15c ust. 3 w istocie niweczy uprawnienie funkcjonariusza do przyjęcia przy ustalaniu podstawy wymiaru świadczenia okresów, co do których ustawa nakazuje przyjąć wskaźnik 1,3% lub 2,6%.

Jakkolwiek żaden z systemów emerytalnych w Polsce nie jest oparty na zasadzie ekwiwalentności, to jednak regulacje ustawowe dotyczące przesłanek nabycia prawa do świadczenia emerytalnego mają charakter gwarancyjny i majątkowy. Funkcjonariusz, który podejmuje się pełnienia odpowiedzialnej służby ma prawo liczyć, że po spełnieniu wymaganych przez ustawę przesłanek i po zwolnieniu ze służby będzie miał prawo do godziwego świadczenia, odpowiadającego warunkom pełnienia służby. Przyznanie określonego przywileju pozostaje bowiem zawsze w korelacji z nałożonym uprzednio określonym szczególnym obowiązkiem. Uprawnienie emerytalne jest zarazem istotnym uprawnieniem majątkowym i, jak wskazuje sam tytuł ustawy, jest zaopatrzeniem funkcjonariusza po zwolnieniu ze służby, obliczonym według korzystnych zasad wynikających z ustawy, a związanym z doniosłością zadań pełnionych przez niego w czasie służby. Nie znajduje zatem uzasadnienia zastosowanie wynikającej z art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej redukcji emerytury odwołującej się, nabytej z tytułu służby nie będącej służbą na rzecz totalitarnego państwa.

Pominięcie w stanie faktycznym niniejszej sprawy w procesie stosowania prawa przepisu art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w odniesieniu do okresu takiej służby staje się konieczne również z uwagi na regulacje zawarte w art. 64 i 32, a także art. 2 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Należy mieć na uwadze dyrektywę interpretacyjną nakazującą dokonywanie wykładni przepisów prawa w taki

sposób, aby - o ile stosowane metody wykładni na to pozwalają - uzyskać wynik wyrażający się w pełnej zgodności dekodowanego przepisu z unormowaniami Konstytucji.

Obniżenie emerytury odwołującemu się z zastosowaniem przepisu art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej w odniesieniu do okresu służby nieobjętej dyspozycją przepisu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej pozostawałoby w oczywistej kolizji z art. 64 Konstytucji, stanowiąc naruszenie słusznie nabytego prawa do zabezpieczenia społecznego z tytułu służby nie będącej służbą na rzecz totalitarnego państwa. W istocie byłoby to arbitralne i całkowicie nieuzasadnione odjęcie przysługującego wnioskodawcy dotychczas z mocy ustawy uprawnienia majątkowego. Należy przy tym podkreślić, mając na uwadze uzasadnienie cytowanego wyżej projektu, że rozwiązania zawarte w noweli z dnia 16 grudnia 2016 r. nie mogą mieć charakteru represyjnego. W świetle wynikającej z art. 2 Konstytucji konstytucyjnej zasady sprawiedliwości społecznej nie ma żadnych racji do pozbawiania funkcjonariusza pełniącego służbę w warunkach określonych przepisami art. 12-13 ustawy zaopatrzeniowej, świadczenia emerytalnego w wysokości przysługującej z tytułu tej służby. Zastosowanie w opisanych okolicznościach mechanizmu wskazanego w art. 15c ust. 3 stanowiłoby w istocie rodzaj nieproporcjonalnej, całkowicie nieuzasadnionej sankcji wobec takiego funkcjonariusza.

Niezależnie od powyższego, zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy art. 15c ust. 3 ustawy pozostawałoby również w oczywistej sprzeczności z zasadą równości wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Nie sposób bowiem wskazać istotnej różnicy w aspekcie spełnienia przesłanek do nabycia emerytury w wysokości określonej w art. 15 ust. 1 między funkcjonariuszami, z których każdy posiada co najmniej 15-letni okres służby pełnionej w tożsamy warunkach. Brak jest tym samym uzasadnienia dla zróżnicowania ich sytuacji majątkowej. Pełnienie służby publicznej, na rzecz bezpieczeństwa obywateli stanowi dla wszystkich funkcjonariuszy realizację ich obowiązku i zadań, za co mają słuszne prawo spodziewać się ustalonego według tych samych zasad zaopatrzenia emerytalnego. O istnieniu takiej różnicy z pewnością nie może stanowić sam fakt pełnienia przez odwołującą się przed 1 sierpnia 1990 r. służby w jednostce należącej do struktur SB. Obniżenie świadczenia słusznie nabytego, z uwagi na ww. okoliczności, miałoby

ewidentnie charakter represyjny, co nie było celem ustawodawcy i co jest nie do zaakceptowania, zważywszy na omówione wyżej zasady rangi konstytucyjnej.

Regulacja art. 15c ust. 3 w sposób oczywisty koliduje z wynikającą z art. 2 Konstytucji RP zasadą demokratycznego państwa prawa realizującego zasady sprawiedliwości społecznej oraz z wynikającą z powyższych wartości zasadą zaufania obywateli do państwa i obowiązującego prawa. Niezależnie zatem od opisanego wyżej wyniku zastosowania reguł interpretacyjnych, wobec faktu, że obniżenie świadczenia nabytego z tytułu służby bezspornie niepodlegającej zakwalifikowaniu, jako służba na rzecz totalitarnego państwa, jest nie do pogodzenia ze wskazanymi wartościami wyrażonymi w Ustawie Zasadniczej, uznać należy, że przepis art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej, będący podstawą takiego obniżenia, nie może mieć w niniejszej sprawie zastosowania. W konsekwencji emerytura odwołującego się powinna zostać obliczona z uwzględnieniem podstawy jej wymiaru w wysokości 75% odpowiedniej do wysługi emerytalnej nieobjętej dyspozycją art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Uznać zatem należy, że zaskarżony wyrok zmieniając decyzję organu rentowego z 25 sierpnia 2017 r. o ponownym ustaleniu wysokości emerytury odwołującego się w wysokości przysługującej przed 1 października 2017 r., w istocie określił ją w prawidłowej wysokości, która przed 1 października 2017 r. wynosiła 75% podstawy wymiaru emerytury.

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie prawa materialnego:

1) art. 15c ust. 3 w związku z art. 15c ust. 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 1626), zwanej dalej „*ustawą zaopatrzeniową*” poprzez błędną wykładnię tych przepisów i przyjęcie, że przepisy te nie mają zastosowania do funkcjonariusza, który nie nabył emerytury z tytułu służby na rzecz totalitarnego państwa, a okres tej służby jest jedynie „okresem dodatkowym” nie wpływającym na nabycie prawa do świadczenia, podczas gdy przepisy te mają zastosowanie do funkcjonariusza, który pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa,

2) art. 15c ust. 3 w związku z art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej poprzez niezastosowanie tych przepisów w sytuacji, gdy w ustalonym przez Sąd Apelacyjny stanie faktycznym Odwołujący w okresie od dnia 16 kwietnia 1989 r. do dnia 15 stycznia 1989 r. pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej;

3) art. 12 ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na:

a) poddaniu weryfikacji okresów wysługi emerytalnej oraz istnienia prawa Odwołującego do emerytury policyjnej w sytuacji, gdy bezsporne było, iż Odwołującemu przysługuje prawo do tego świadczenia, zaś przedmiotem postępowania w sprawie była weryfikacja prawidłowości ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej na podstawie art. 15c ust. 1 i 3 ustawy zaopatrzeniowej,

b) pominięciu przy ustalaniu okresów wysługi emerytalnej Odwołującego okresu pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa, w myśl art. 13 ust. 1 pkt 1c ustawy zaopatrzeniowej stanowiącego okres równorzędny ze służbą w formacjach określonych w art. 12 ust. 1 tej ustawy, pomimo braku ustawowej podstawy do wyłączenia tego okresu z wysługi emerytalnej;

4. art. 178 ust. 1 w zw. z art. 188 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z dnia 16 lipca 1997 r. z późn. zm., dalej - Konstytucja RP) poprzez ich błędną wykładnię i odmowę uznania mocy obowiązującej ustawy zaopatrzeniowej w zakresie regulacji art. 15c ust. 3 w związku z art. 15c ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej.

Skarżący wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, alternatywnie o zmianę poprzez oddalenie odwołania od decyzji pozwanego.

A.T. wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej,

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty skargi kasacyjnej nie uzasadniają jej wniosków i dlatego została oddalona.

Przed wszystkim dlatego, że zarzucane pełnienie służby „na rzecz totalitarnego państwa” nie zawsze przesądza ustawową redukcję wysokości emerytury, a w tym przypadku na podstawie art. 15c ust. 3 ustawy. Taka sytuacja występuje w sprawie objętej skargą kasacyjną. Sąd Apelacyjny uwzględnił racje skarżącego, że ubezpieczony pełnił służbę na rzecz totalitarnego państwa (inaczej niż Sąd Okręgowy), co ze względu na przepisy Konstytucji (wskazane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku) nie pozwalało na stosowanie tzw. gilotyny z art. 15c ust. 3.

Nie jest to nowa kwestia. Orzecznictwo Sądu Najwyższego jest w tym zakresie zgodne, co potwierdza kierunek wykładni i stosowanie prawa przyjęte w zaskarżonym wyroku.

A.T. ma prawo do ustalenia wysokości emerytury policyjnej bez stosowania art. 15c ust. 3, gdyż ze względu na znaczny okres służby nie objęty art. 13b („*służba na rzecz totalitarnego państwa*”) redukcja wysokości emerytury na podstawie art. 15c ust. 3 nie może mieć zastosowania.

1. Ocena zgodności ustawy z Konstytucją należy do Trybunału Konstytucyjnego. Zasadnicze zatem kwestie materialne i procesowe wynikają z potrzeby oceny konstytucyjności spornej regulacji, w której Sąd Najwyższy nie powinien ostatecznie zastępować Trybunału Konstytucyjnego, nie tylko ze względów ustrojowych, ale także dlatego, że wyrok Trybunału stanowi samodzielną podstawę wznowienia postępowania w sprawie prawomocnie zakończonej (art. 401¹ k.p.c.).

Jednak dotychczasowa sytuacja braku odpowiedzi Trybunału Konstytucyjnego w sprawie P 4/18 na pytanie prawne Sądu Okręgowego w Warszawie nie zwalnia Sądu Najwyższego z zapewnienia ubezpieczonym prawa do sądu, a więc także prawa do rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), co uzasadnia samodzielną ocenę zgodności ustawy zwykłej z ustawą zasadniczą, dla ustalenia właściwej normy prawnej w spornych kwestiach.

Wprawdzie Sąd Najwyższy postanowieniem z 17 stycznia 2024 r., sygn. akt I USKP 104/23, skierował pytanie do Trybunału Konstytucyjnego - czy art. 15c ust. 3 i art. 22a ust. 3 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego

Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1280) jest zgodny z art. 2, art. 32, art. 64 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej - to jednak mimo upływu ponad roku nie ma informacji o procedowaniu w tej sprawie. W takiej sytuacji, podobnie jak wobec zaniechania w rozpoznaniu sprawy z pierwszego pytania o sygn. P 4/18, należy zapewnić skarżącemu prawo do sądu i dlatego ta część została rozpoznana bez dalszego oczekiwania na stanowisko Trybunału.

2. Uprawnione są wykładnia i stosowanie art. 15c ust. 3 ustawy, które Sąd Najwyższy przyjął w wyroku z 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, a co potwierdzają wyroki z 6 grudnia 2023 r. w sprawach III USKP 24/23 i III USKP 85/23 oraz z 10 stycznia 2024 r., III USKP 54/23, z 21 maja 2024 r., I USKP 28/24 i szereg kolejnych.

Za zasadne należy zatem uznać tezy wynikające z wyroku Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, a w szczególności stwierdzenie, że przepis art. 15c ust. 3 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (...), z uwagi na jego niezgodność z art. 2, art. 32 ust. 1 i 2, art. 64 ust. 1, 2 i 3 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP, nie może kształtować sytuacji prawnej ubezpieczonego funkcjonariusza.

Podobnie tezę wynikającą z wyroku z 10 stycznia 2024 r., III USKP 54/23, że obniżenie świadczenia do poziomu przeciętnej emerytury, gdy wysokość „ponad” ten wskaźnik została wypracowana po 1990 r., nie można bez stosownego uzasadnienia w konkretnej sprawie zrównywać z realizowaniem w tym okresie służby „na rzecz totalitarnego państwa”. Limitowanie wysokości świadczenia pułapem „przeciętnej emerytury” w większości przypadków doprowadzi do efektu, zgodnie z którym mechanizm „stażowy” nie będzie miał żadnego znaczenia.

Wskazuje się na „ślepe” „równanie w dół” na podstawie art. 15c ust. 3 ustawy, bowiem karze finansowo tych, którzy relatywnie najkrócej służyli totalitarnemu państwu, a swój staż emerytalny wypracowali po „upadku” tego reżimu. Ponadto, funkcjonariusze mający taki sam staż służby po 31 lipca 1990 r. mogą mieć prawo do diametralnie odmiennej wysokości świadczenia, w zależności od tego, czy choćby przez jeden dzień służyli na rzecz totalitarnego państwa. Sprawia to, że mechanizm z art. 15c ust. 3 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy jest oderwany

całkowicie od reguły proporcjonalności (art. 31 ust. 3 Konstytucji RP), abstrahuje od powszechnie rozumianego i akceptowanego poczucia sprawiedliwości, które polega na występowaniu racjonalnej adekwatności między czynem a sankcją oraz narusza zasadę równego traktowania ubezpieczonych (wyrok Sądu Najwyższego z 24 maja 2023 r., II USKP 40/23).

Wskazuje się także na kwestie fundamentalne, bowiem jeśli potraktować prawo do określonej wysokości emerytury w kategorii "prawa do własności", co wydaje się uzasadnione, to efekt art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej godzi w art. 64 ust. 1, 2 i 3 Konstytucji RP. Sumarycznie wskazane naruszenia prowadzą do wniosku, że art. 15c ust. 3 ustawy zaopatrzeniowej narusza także prawo do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP (postanowienie Sądu Najwyższego z 2 sierpnia 2023 r., III USK 45/23).

Konsekwentnie, wskazane wyżej motywy składają się jednocześnie na uzasadnienie nieuwzględnienia zarzutu skargi naruszenia art. 178 ust. 1 w zw. z art. 188 Konstytucji.

Nie jest zasadny zarzut drugi skargi kasacyjnej, gdyż mimo stwierdzonej przez Sąd Apelacyjny służby na rzecz totalitarnego państwa (art.13b), zastosowanie tzw. „zerowania” na podstawie art. 15c ust. 1 pkt 1 ustawy nie wpływa na wysokość emerytury A.T. Emerytura wyliczona przez pozwanego w skarżonej decyzji jako 75% podstawy wymiaru to kwota 5.775,95 zł i tyle samo wynosi emerytura ustalona przez pozwanego w poprzedniej decyzji z 13 maja 2017 r. Inaczej ujmując, algorytm ustawowy zastosowany przez pozwanego, uwzględniający okres służby z art. 13b jako służba na rzecz totalitarnego państwa od 16 kwietnia 1989 r. do 15 stycznia 1990 r. nie zmienia wysokości emerytury, ani jej podstawy wymiaru (akta emerytalne).

Powyższej oceny nie zmienia zarzut trzeci skargi, jako że podstawą decyzji pozwanego w tej sprawie, czyli z 25 sierpnia 2017 r., jest art. 15c ustawy, a nie art. 13 ust. 1 pkt 1c ustawy. Niemniej, nawet faktyczne wyłączenie okresu służby na rzecz totalitarnego państwa nie przenosi się na wysokość emerytur ubezpieczonego (wskazane wyżej decyzje pozwanego).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz uwzględniając stawkę określoną w § 9 ust. 2, § 10 ust. 4 pkt 2 i

§ 21 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]